Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Y. BOT
представено на 23 февруари 2016 година*

Дело C-614/14

Наказателно производство
срещу
Атанас Огнянов
(Преюдициално запитване,

отправено от Софийски градски съд (България)

„Преюдициално запитване — Член 267 ДФЕС — Член 94 от Процедурния правилник на Съда — Съдържание на преюдициалното запитване и задължения на запитващата юрисдикция — Изложение на фактическата и правната обстановка — Национална норма, съгласно която запитващата юрисдикция трябва да си направи отвод, тъй като е изложила фактическата и правната обстановка по делото, за да отправи преюдициално запитване до Съда — Членове 47 и 48 от Хартата“

I – **Въведение**

1. Могат ли правилата в членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник на Съда, отнасящи се до съдържанието на преюдициалното запитване, да поставят под съмнение гаранцията на правата по членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“)?

2. Длъжна ли е запитващата юрисдикция да си направи отвод по делото в главното производство, тъй като в отправеното по това дело преюдициално запитване е изложила фактическата и правната обстановка по него?

3. Това явно е така в българския правен ред съгласно член 29 от Наказателно-процесуалния кодекс (наричан по-нататък „НПК“).

4. Всъщност именно на основание на тази разпоредба Софийска градска прокуратура прави искане за отвод на Софийски градски съд, с мотива че в преюдициалното запитване по дело C-554/14, Огнянов**, производството по което е висящо пред Съда, Софийски градски съд е изразил „предварително становище“, установявайки фактическата и правната обстановка по делото, при това преди то да бъде обявено за решаване, като по този начин не е изпълнил задължението си за безпристрастност и освен това спрямо г-н Огнянов е нарушил презумпцията за невиновност.

* Език на оригиналния текст: френски.

** Преюдициалното запитване по посоченото дело и преюдициалното запитване по настоящото дело са отправени по повод на един и същи спор пред Софийски градски съд; ще представя отделни заключения по тях.

5. Следователно по настоящото дело Съдът е сезиран с въпроса дали правото на Съюза допуска норма като разглежданата в главното производство.

6. Не отричам, че във връзка с механизма на преюдициалното запитване може да възникнат понякога трудно разрешими проблеми за националните съдилища от всякакъв вид и степен, особено ако се вземат предвид различията в националните законодателства относно съдийската длъжност, които впрочем са сред най-разнообразните и хармонизираните в най-малка степен законодателства.

7. При все това богатата съдебна практика относно сътрудничеството между националните юрисдикции и Съда в рамките на преюдициалното запитване, както и многобройните нормативни разпоредби, формиращи този механизъм, не оставят място за съмнение, що се отнася до отговора на този въпрос.

8. Като е изложил фактическата и правната обстановка в преюдициалното запитване по дело C-554/14, Софийски градски съд просто е спазил предвидените в членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник правила във връзка с отправянето на преюдициални запитвания до Съда и не може да се приеме, че тези правила, ако са надлежно спазени, биха накърнили справедливостта на производството и основните права на страните.

9. Ето защо не следва да бъде приложена норма като разглежданата в главното производство.

10. От една страна, тъй като поставя под съмнение основните правила за отправяне на преюдициално запитване, установени в член 267 ДФЕС и в практиката на Съда и конкретизирани в член 94 от Процедурния правилник.

11. От друга страна, тъй като в крайна сметка лишава българските наказателни съдилища от възможността да отправят преюдициални запитвания до Съда, като по този начин нарушава специфичните правомощия, които са им признати от Договора за функционирането на ЕС и от практиката на Съда.

12. Впрочем в акта си за преюдициално запитване Софийски градски съд не показва никакво колебание относно начина, по който следва да бъдат тълкувани посочените по-горе разпоредби от правото на Съюза.

13. Според мен с отправянето на преюдициалното запитване Софийски градски съд цели да промени представата на българските наказателни съдилища, а може би дори на Конституционния съд***, за преюдициалното запитване и да разкрие непоследователността в едно законодателство, което, ако бъде приложено, може да възпре всяко едно от българските наказателни съдилища да отправи преюдициално запитване до Съда.

14. Безспорно Софийски градски съд подчертава, че институтът на преюдициалното запитване е нов за българските наказателни съдилища предвид ограничението по член 10, параграф 1 от Протокол № 36 относно преходните разпоредби, приложен към Договора за функционирането на ЕС.

*** Вж. в това отношение *Vatsov*, M. European integration through preliminary rulings? The case of the Bulgarian Constitutionnal Court. — The preliminary reference to the Court of justice of the European Union by Constitutional Courts. German Law Journal. vol. 16, No. 6, 2015.

15. Този институт може и да е нов за българското наказателно правораздаване, но българските граждански и административни съдилища боравят с него особено умело, за което свидетелства относително големият брой преюдициални въпроси, поставени от тези съдилища ****.

16. В това отношение в Гражданския процесуален кодекс ***** — част седма, глава петдесет и девета ****** — са установени всички процесуални норми, приложими за отправянето на преюдициални запитвания до Съда. Член 630 се отнася до съдържанието на преюдициалните запитвания и в алинея първа от него в съответствие с предписанията на член 94 от Процедурния правилник се изисква „[з]апитването до Съда на Европейските общности [да] съдържа описание на фактите по делото, приложимото национално право, точно позоваване на разпоредбата или акта, чието тълкуване или валидност е предмет на запитването, причините, поради които съдът смята, че искането преюдициално заключение е от значение за правилното решаване на делото, както и формулировка на конкретното преюдициално запитване“ *******.

17. Макар разпоредбите от глава петдесет и девета по принцип да се прилагат само за гражданските съдилища, те са приложими и за производствата пред административните съдилища съгласно член 144 от Административнопроцесуалния кодекс ********.

18. Следователно изискванията относно съдържанието на преюдициалното запитване, установени в членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник, както и в практиката на Съда, не само не са непознати за националните законодател и съдилища, но и са част от правния инструментариум, при това от момента на присъединяването на Република България към Европейския съюз през 2007 г.

19. Макар да е разбираемо, че някои наказателни съдилища срещат затруднения при прилагане на новия за тях механизъм на преюдициалното запитване, все пак правилата за отправяне на преюдициално запитване, установени в член 267 ДФЕС и конкретизирани в член 94 от Процедурния правилник, са едни и същи за гражданските и наказателните дела. В дял III, глава 3 от Процедурния правилник действително се предвиждат особени разпоредби относно делата във връзка с пространството на свобода, сигурност и правосъдие, но тези разпоредби по никакъв начин не засягат задълженията на запитващата юрисдикция по член 94 от Правилника.

20. Следователно предвид сведенията, изведени от нормативните разпоредби и съдебната практика относно сътрудничеството между националните юрисдикции и Съда в областта на преюдициалното запитване, няма никакво съмнение за това как трябва да се отговори на запитващата юрисдикция.

21. Ето защо ще предложа на Съда да постанови, че членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник във връзка с разпоредбите на членове 47 и 48 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална норма като разглежданата в главното производство, която задължава запитващата юрисдикция да си направи отвод по делото в главното производство, тъй като в преюдициалното запитване е изложила фактическата и правната обстановка по това дело.

22. Поради това Софийски градски съд не следва да приложи такава норма.

**** За представяне на законодателството и практиката относно преюдициалните запитвания в България вж. българския доклад на Fartunova, M., в *Coutron*, L. L'obligation de renvoi préjudiciel à la Cour de justice: une obligation sanctionnée? Bruylant, Bruxelles 2014, p. 145.

***** Наричан по-нататък „ГПК“. Останалата част от бележката под линия няма отношение за текста на заключението на български език.

****** Част седма е озаглавена „Особени правила относно производството по граждански дела при действие на правото на Европейския съюз (в сила от 24.07.2007 г.)“. Глава петдесет и девета е посветена на „преюдициални[те] запитвания“.

******* Бележката под линия няма отношение за текста на заключението на български език.

******** Този член предвижда, че ГПК е субсидиарно приложим за неуредените в съответния дял въпроси.

23. Освен това ще посоча, че предвид институционалната и процесуална автономия на държавите членки членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник допускат след постановяване на решението на Съда запитващата юрисдикция да изслушва отново страните и да събира нови доказателства и вследствие на това да изменя констатациите, направени от нея в акта за преюдициално запитване.

II – **Фактическата и правната обстановка**

24. В случая датски съд е наложил на г-н Огнянов, български гражданин, наказание от петнадесет години лишаване от свобода за грабеж при отегчаващи обстоятелства и убийство. В периода между 28 ноември 2012 г. и 1 октомври 2013 г. той е бил настанен в място за лишаване от свобода в Дания, като на последната дата на основание на Конвенцията за трансфер на осъдени лица, подписана в Страсбург на 21 март 1983 г.*********, е предаден на българските власти за изпълнение на остатъка от наказанието в България. След предаването на г-н Огнянов Софийски градски съд сезира Съда с три преюдициални въпроса относно тълкуването на член 17 от Рамково решение 2008/909/ПВР********** (дело C-554/14).

25. След поставянето на тези въпроси Софийска градска прокуратура прави искане за отвод на запитващата юрисдикция, с мотива че в точки 2—4 от отправеното по делото преюдициално запитване тя е изразила становище по фактически и правни въпроси, като е направила това, преди делото да бъде обявено за решаване.

26. Видно от акта за преюдициално запитване по настоящото дело, съгласно член 29 от НПК, както е тълкуван от Върховния касационен съд, изразяването от съда на предварително становище по съществото на спора преди постановяването на крайния акт по делото представлява особен случай на предубеденост.

27. В случай на предубеденост съдът е длъжен да си направи отвод, което означава, че първо, той спира да разглежда делото, второ, то се разпределя отново сред останалите съдии в съответния съд, и трето, новият съдебен състав разглежда отново делото.

28. Ако съдът пропусне да си направи отвод, продължи да разглежда делото и постанови краен съдебен акт, този акт ще бъде опорочен, тъй като е постановен при условията на „съществено процесуално нарушение“. По-горната инстанция ще го отмени и ще върне делото за ново разглеждане от друг съдебен състав.

29. Софийски градски съд уточнява, че съдебната практика е особено стриктна при тълкуване на условието за „предубеденост“. В това отношение той отбелязва по-специално че този контрол се осъществява служебно и че дори и най-беглото посочване от съда, отнасящо се до фактите по делото или до правната им квалификация, води автоматично до основание за отвод на съда.

30. Като примери Софийски градски съд посочва пет акта на Върховния касационен съд**********, в които последният е отменил актовете на първоинстанционните съдилища поради предубеденост.

********* Тази конвенция може да бъде намерена на интернет сайта на Съвета на Европа. Тя е ратифицирана от 64 държави и е влязла в сила на 1 юли 1985 г. Подписана е от всички държави членки с изключение на Република Хърватия и Република Финландия.

********** Рамково решение на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз (ОВ L 327, стр. 27).

********** Става въпрос за наказателни дела № 352/2008, № 438/2009, № 466/2009, № 527/2009 и № 463/2013.

31. На последно място, видно от акта за преюдициално запитване, изразяването на предварително становище от съдията води не само до неговия отвод и/или отмяната на постановения от него краен акт, но и до търсене на дисциплинарната му отговорност поради дисциплинарно нарушение. Всъщност съгласно точки 2.3 и 7.4 от Кодекса за етично поведение, на съдията е забранено да прави публично изявление относно крайния изход на поверено му за разглеждане дело, респективно да изразява предварително становище. Освен това точка 7.3 от този кодекс предвижда, че съдията може да обсъжда принципни правни проблеми, без обаче да се позовава на конкретните факти и на правната им квалификация.

32. Твърди се, че в случая, като е поставила преюдициалните въпроси по дело C-554/14, запитващата юрисдикция публично и официално е изразила предварително становище по конкретните факти по делото.

III – **Преюдициалните въпроси**

33. При тези обстоятелства Софийски градски съд решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Ще бъде ли допуснато нарушение на европейското право (чл. 267 ал.2 ДФЕС вр. чл. 94 от Процедурния правилник, чл. 47 и чл. 48 от Хартата на основните права на ЕС или други относими правила), ако съдът, който е отправил преюдициалното запитване, след получаване на преюдициалното заключение, продължи разглеждане на делото и постанови акт по същество — като не си направи отвод; основанията на този отвод е изразяване от съда на предварително становище в преюдициалното запитване по съществото на спора (а именно е приел за настъпила определена фактическа обстановка и е приел за приложима определена правна норма към тази фактическа обстановка).

Въпросът се задава с презумпцията, че при установяването на фактите и приложимото право, с оглед задаване на преюдициалното запитване, са спазени всички процедурни законови правила, с оглед защита на правото на страните да сочат доказателства и да пледират.

2) Ако се приеме по първия въпрос, че е законосъобразно продължаване на разглеждане на делото, ще бъде ли допуснато нарушение на европейското право, ако

   А) съдът възпроизведе без промяна в окончателния си акт всичко онова, което е приел в преюдициалното запитване, като относно тези фактически и правни разрешения откаже да събира нови доказателства и да изслушва страните; съдът фактически събира нови доказателства и изслушва страните само относно онези въпроси, които не са били приети за установени в преюдициалното запитване;

   Б) съдът продължи да събира нови доказателства и да изслушва страните относно всички относими въпроси — вкл. относно въпросите, за които вече е изразил своето становище в преюдициалното запитване — като в окончателния си акт възпроизведе своето последно становище, основано на всички събрани доказателства и след обсъждане на всички доводи на страните — както преди отправяне на преюдициалното запитване, така и след получаване на преюдициалното заключение?

3) Ако се приеме по първия въпрос, че е съобразено с европейското право продължаване на разглеждане на делото, то ще бъде ли съобразен с европейското право изборът на съда да не продължи да разглежда делото, вместо което да си направи отвод, защото продължаване

на разглеждането му ще бъде в противоречие с националното право, което осигурява по-висока степен на защита на интересите на страните и на правосъдието. А именно, отводът е обусловен от:

А) съдът е изразил предварително становище по делото — чрез преюдициалното запитване, преди произнасяне с окончателния си акт — което макар и позволено от европейското право, е забранено от националното право;

Б) съдът ще формира окончателното си становище с два акта, а не с един акт (ако се приеме, че преюдициалното запитване не е предварително, а окончателно становище) — което макар и позволено от европейското право, е забранено от националното право“.

34. Становища представят испанското и нидерландското правителство, както и Европейската комисия.

35. Мога само да изразя съжаление за отсъствието на страните по главното производство и българското правителство.

IV – **Моят анализ**

36. В съдебната практика и доктрината достатъчно пъти е припомняно, че механизмът на преюдициалното запитване е ключов елемент на правораздавателната система на Съюза и следва да се прилага от националния съд.

37. Както припомня Съдът в Становище 2/13**********, производството за преюдициално запитване има за цел „с установяването [...] между Съда и юрисдикциите на държавите членки на диалог между съдии [...] да осигури еднообразното тълкуване на правото на Съюза, което дава възможност да се осигури неговата безпротиворечивост, пълното му действие и автономията му, както и, в последна сметка, присъщият на това право характер, установен по силата на Договорите“ **********.

38. Като е осъдил държава членка за това, че националният съд не е обосновал в достатъчна степен отказа си да отправи преюдициално запитване до Съда, в Решение по дело Dhahbi с/у Италия********** Европейският съд по правата на човека е утвърдил — в съответствие с вече установената практика — значението на този механизъм в Европа и окончателно е потвърдил факта, че преюдициалното запитване до такава степен е основно правомощие на националния съд, че той не може да го упражни произволно, тъй като в противен случай би нарушил правото на справедлив съдебен процес.

********** EU:C:2014:2454.

********** Точка 176 и цитираната съдебна практика.

********** № 17120/09. В случая италианските органи отказват да отпуснат семейни надбавки на жалбоподателя, който е гражданин на Тунис, тъй като тези надбавки са запазени само за гражданите на Италия и на Съюза. Пред италианските съдилища жалбоподателят възразява срещу различното отношение към него и иска да бъде поставен преюдициален въпрос на Съда относно тълкуването на Евро-средиземноморското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Република Тунис, от друга страна (ОВ L 97, 1998 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 70, стр. 133), което забранява дискриминацията по отношение на тунизийските работници в социалната сфера. Това искане не е уважено, тъй като Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия) отхвърля жалбата му, без да отправи запитване. Вследствие на това жалбоподателят сезира Европейския съд по правата на човека. По това дело последният трябва да определи дали отказа на Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) да отправи преюдициално запитване до Съда е в противоречие с правото на справедлив съдебен процес. Като следва същата логика като възприетата в предходни дела със сходен предмет, Европейският съд по правата на човека постановява, че член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), задължава националните юрисдикции да мотивират с оглед на приложимото право актовете, с които отказват да поставят преюдициален въпрос (§ 31).

A – *По първия въпрос*

39. С първия въпрос запитващата юрисдикция иска по същество от Съда да се установи дали член 267 ДФЕС във връзка с член 94 от Процедурния правилник и членове 47 и 48 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална норма, която задължава запитващата юрисдикция да си направи отвод по делото в главното производство, тъй като в преюдициалното запитване е изложила фактическата и правната обстановка по делото, като по този начин не е изпълнила задължението си за безпристрастност и е нарушила презумпцията за невиновност.

40. Както отбелязах, Софийски градски съд няма колебание относно начина, по който следва да се тълкуват посочените по-горе разпоредби. Всъщност отговорът на този въпрос е очевиден предвид, от една страна, установените в нормативните актове и в съдебната практика правила, които от десетилетия формират механизма на преюдициалното запитване, и от друга — практиката на Европейския съд по правата на човека.

1. Установените в нормативните актове и в съдебната практика правила относно съдържанието на преюдициалното запитване

41. Съгласно постоянната съдебна практика с член 267 ДФЕС се създава производство за тясно и пряко сътрудничество между Съда и националните юрисдикции, чрез което Съдът им предоставя насоки за тълкуването на правото на Съюза, необходими за разрешаване на висящия пред тях спор**********. Целта е да се гарантира предимството на правото на Съюза и еднаквото тълкуване на разпоредбите му във всички държави членки.

42. В рамките на този диалог между съдии и при взаимно зачитане на съответните им правомощия всеки има свои отговорности. Все пак това съдебно сътрудничество „работи и в двете посоки“**********. Съдът трябва да направи всичко възможно, за да помогне на запитващата юрисдикция да тълкува и прилага правилно правото на Съюза, като по-специално ѝ предостави най-широко право да го сезира**********, а запитващата юрисдикция трябва от своя страна да има предвид специфичната функция на Съда в тази област и поради това да се постарае да му предостави всички данни и доказателства, за да може той да изпълни функцията си съгласно залегналата в член 267 ДФЕС цел.

43. Поради това Съдът изисква преюдициалното запитване да съдържа кратко изложение на релевантните факти, така както са установени от запитващата юрисдикция, или поне изложение на фактите, на които се основават въпросите. То трябва също да възпроизвежда съдържанието на приложимите в случая национални разпоредби и ако е необходимо — релевантната национална съдебна практика**********.

44. На последно място, запитващата юрисдикция трябва да изложи причините, поради които има въпроси относно тълкуването или валидността на някои разпоредби на правото на Съюза, както и установената от нея връзка между тези разпоредби и националното законодателство, приложимо в главното производство. В това отношение трябва да се отбележи, че Съдът отчита естеството на спора, за да прецени дали са спазени тези изисквания. Поради това той смята, че „изискванията [относно съдържанието на преюдициалното запитване] могат да бъдат

********** Определение Abdallah (C-144/11, EU:C:2011:565, т. 9 и цитираната съдебна практика) и решение ФИРИН (C-107/13, EU:C:2014:151, т. 29 и цитираната съдебна практика).

********** Възприемам израза, употребен от генералния адвокат Wahl в заключението му по дела Venturini и др. (C-159/12—C-161/12, EU:C:2013:529, т. 56 и сл.).

********** Решение Елчинов (C-173/09, EU:C:2010:581, т. 26 и цитираната съдебна практика).

********** Определение Debiasi (C-560/11, EU:C:2012:802, т. 24 и цитираната съдебна практика) и решение Petru (C-268/13, EU:C:2014:2271, т. 22). Вж. също определение Abdallah (C-144/11, EU:C:2011:565, т. 10 и цитираната съдебна практика).

изпълнени по-лесно, когато [това] запитване […] е отправено в контекст, който вече е познат в голяма степен поради предходно преюдициално запитване“**********. За сметка на това Съдът е по-взискателен, когато запитването е отправено в контекста на спорове в областта на конкуренцията и обществените поръчки, тъй като те са свързани със сложни фактически и правни положения**********.

45. Тази компетентност на запитващата юрисдикция е обоснована поради обстоятелството, че единствено тя е пряко запозната с фактите по спора и трябва да поеме сама отговорността за последващото му съдебно решаване**********.

46. Освен изложение на фактическата и правната обстановка, Съдът изисква също запитващата юрисдикция да посочи причините, поради които смята, че отговорът на поставените от нея въпроси е необходим или полезен за разрешаването на спора, когато тези причини не личат недвусмислено от преписката по делото**********.

47. Тези сведения са абсолютно необходими, за да може Съдът да даде полезен и сигурен отговор на поставения въпрос, като прецени всички фактически и правни обстоятелства, характеризиращи спора. При това положение той може да се увери, че фактическата хипотеза, на която се основава преюдициалният въпрос, действително попада в приложното поле на правото на Съюза, че въпросът е релевантен и също така не е хипотетичен**********. Припомням, че задачата на Съда е да допринася за правораздаването в държавите членки, като дава полезно и правилно тълкуване на правото на Съюза, а не да дава становища по общи или хипотетични въпроси. Следователно Съдът е оправомощен единствено да се произнася по тълкуването или валидността на акт на Съюза с оглед на фактите, които са му посочени от запитващата юрисдикция**********.

48. Освен това сведенията в преюдициалното запитване са от основно значение за правителствата на държавите членки и за останалите заинтересовани страни, за да могат да представят становище съгласно член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз**********. Всъщност на заинтересованите страни се съобщават само актовете за преюдициално запитване, но не и националната преписка, която запитващата юрисдикция евентуално е препратила на Съда**********.

49. Следва да се отбележи, че Съдът не изисква от запитващата юрисдикция, преди да го сезира с преюдициален въпрос, да направи всички фактически констатации и правни преценки, които налага правораздавателната ѝ функция**********.

50. Съдът действително смята, че в зависимост от обстоятелствата може да бъде от полза фактите по делото да бъдат установени и чисто вътрешноправните въпроси да бъдат разрешени към момента на отправяне на запитването до него. Той все пак признава, че само запитващата юрисдикция може да реши на какъв етап от производството следва да му отправи

********** Определение 3D I (C-107/14, EU:C:2014:2117, т. 12).

********** Вж. в областта на правото на конкуренцията определение Fontaine (C-603/11, EU:C:2012:731, т. 15) и в областта на обществените поръчки решение Azienda sanitaria locale № 5 „Spezzino“ и др. (C-113/13, EU:C:2014:2440, т. 47 и 48).

********** Определение Debiasi (C-613/10, EU:C:2011:266, т. 20) и решение Gauweiler и др. (C-62/14, EU:C:2015:400, т. 24).

********** Решение Foglia (244/80, EU:C:1981:302, т. 17) и определение Talasca (C-19/14, EU:C:2014:2049, т. 28).

********** Вж. например решение Konstantinides (C-475/11, EU:C:2013:542, т. 61) и определения Mlamali (C-257/13, EU:C:2013:763, т. 32 и цитираната съдебна практика) и Szabó (C-204/14, EU:C:2014:2220, т. 22 и сл.).

********** Определение Talasca (C-19/14, EU:C:2014:2049, т. 18 и цитираната съдебна практика) и решение Gauweiler и др. (C-62/14, EU:C:2015:400, т. 15).

********** Определение Abdallah (C-144/11, EU:C:2011:565, т. 11 и цитираната съдебна практика).

********** Определение 3D I (C-107/14, EU:C:2014:2117, т. 9). Вж. също решение Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756, т. 85 и цитираната съдебна практика) и определение D'Aniello и др. (C-89/13, EU:C:2014:299, т. 17).

********** Решения Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503, т. 39) и VEBIC (C-439/08, EU:C:2010:739, т. 47).

преюдициално запитване**********, тъй като в случая става въпрос за съображения за процесуална икономия и целесъобразност, които също могат да бъдат преценени само от запитващата юрисдикция. Всъщност единствено тя е пряко запозната с фактите по делото и с доводите на страните и поради това най-добре може да прецени на какъв етап от производството е необходимо Съдът да тълкува правото на Съюза.

51. Тези изисквания относно съдържанието на преюдициалното запитване са кодифицирани в член 94 от Процедурния правилник, „с който запитващата юрисдикция би следвало да е запозната в рамките на въведеното от член 267 ДФЕС сътрудничество и с който тя следва *стриктно* да се съобразява**********.

52. Член 94 от Процедурния правилник предвижда следното:

„Освен отправените до Съда преюдициални въпроси преюдициалното запитване:

а) съдържа кратко изложение на предмета на спора и на релевантните факти, така както са установени от запитващата юрисдикция, или поне изложение на фактите, на които се основават въпросите;

б) възпроизвежда съдържанието на приложимите в случая национални разпоредби и ако е необходимо — релевантната национална съдебна практика;

в) излага причините, поради които запитващата юрисдикция има въпроси относно тълкуването или валидността на някои разпоредби на правото на Съюза, както и установената от нея връзка между тези разпоредби и националното законодателство, приложимо в главното производство“.

53. Докато букви а) и б) от този член се отнасят до описание на фактическата и правната обстановка по делото, по което е отправено запитване до Съда, буква в) от него се отнася до мотивите за запитването в тесен смисъл**********.

54. Тези изисквания са посочени и в Препоръките на Съда към националните юрисдикции относно отправянето на преюдициални запитвания**********. Видно от точка 22 от Препоръките, отнасяща се до формата и съдържанието на преюдициалното запитване, то трябва „да е достатъчно пълно и да съдържа всички релевантни сведения, позволяващи на Съда и на заинтересованите субекти, които имат право да представят становища, да получат ясна представа за фактическата и правната обстановка по главното дело“.

55. Посочената точка припомня член 94 от Процедурния правилник, отнасящ се до съдържанието на преюдициалното запитване.

56. Тези обстоятелства доказват, ако това въобще е необходимо, че изложението на фактическата и правната обстановка по делото в главното производство е съставна част от преюдициалното запитване и дори негова основна част, и липсата му е основание за явна недопустимост на преюдициалното запитване**********.

********** Вж. по-специално решение Irish Creamery Milk Suppliers Association и др. (36/80 и 71/80, EU:C:1981:62, т. 6 и 7 и цитираната съдебна практика).

********** Вж. определение Talasca (C-19/14, EU:C:2014:2049, т. 21). Курсивът е мой.

********** Решение Gullotta и Farmacia di Gullotta Davide & C. (C-497/12, EU:C:2015:436, т. 17).

********** ОВ C 338, 2012 г., стр. 1, наричани по-нататък „Препоръките“.

********** Вж. по-специално определение Debiasi (C-613/10, EU:C:2011:266) и решение Gauweiler и др. (C-62/14, EU:C:2015:400, т. 25).

57. Освен това следва да се припомни, че тези процесуални изисквания са възпроизведени в член 1 от Протокол № 16 към ЕКПЧ********** във връзка с исканията до Европейския съд по правата на човека за съвещателно мнение. Всъщност тази разпоредба изисква националните юрисдикции да обосновават искането си и да представят „релевантните обстоятелства от фактическата и правната обстановка по висящото дело“, като в противен случай искането за съвещателно мнение може да бъде отхвърлено.

58. Посоченият протокол не е влязъл в сила към настоящия момент, но това не е пречка да се констатира, че механизмът на съвещателното мнение, който протоколът цели да установи, е силно повлиян от този на преюдициалното запитване, което е доказателство за явното признаване на преюдициалното запитване, чиито естество и функциониране не може да бъдат оспорени.

59. Предвид тези обстоятелства се налага изводът, че като е изложил в преюдициалното запитване по дело C-554/14 фактическата и правната обстановка по това дело, Софийски градски съд просто е спазил правилата, установени от законодателя на Съюза и от Съда в рамките на прилагането на член 267 ДФЕС.

60. Дори и, действайки по този начин, Софийски градски съд да е нарушил НПК, все пак е важно да се отбележи, че той напълно е спазил националните правила относно отправянето на преюдициални запитвания от българските граждански и административни съдилища.

61. Всъщност, както посочих във въведението, в част седма, глава петдесет и девета от ГПК са установени всички процесуални норми, приложими за отправянето на преюдициални запитвания до Съда.

62. С членове 628—633 от ГПК в българското право се транспонират условията за и последиците от отправянето на преюдициално запитване от български съд, и по-конкретно се транспонират текстът на член 267 ДФЕС и практиката на Съда.

63. В членове 628 и 629 от ГПК се уточняват обстоятелствата, в които националните съдилища имат възможност или са длъжни да отправят преюдициално запитване до Съда.

64. В член 630 от ГПК са установени правилата относно съдържанието на преюдициалното запитване.

65. В член 630, алинея първа в голяма степен са възпроизведени правилата, установени в член 94 от Процедурния правилник и в точка 22 от Препоръките, като припомням, че съгласно тази разпоредба „[з]апитването до Съда на Европейските общности съдържа описание на фактите по делото, приложимото национално право, точно позоваване на разпоредбата или акта, чието тълкуване или валидност е предмет на запитването, причините, поради които съдът смята, че исканото преюдициално заключение е от значение за правилното решаване на делото, както и формулировка на конкретното преюдициално запитване“.

66. Бих искал да припомня също, че макар по принцип нормите в част седма, глава петдесет и девета от ГПК да се прилагат само за гражданските съдилища, те са приложими и за производствата пред административните съдилища съгласно член 144 от Административнопроцесуалния кодекс**********. Впрочем от доктрината е

********** Протокол, приет на 10 юли 2013 г. от Комитета на министрите на Съвета на Европа. Предвиденият в него механизъм позволява на най-висшите съдилища на държавите — страни по ЕКПЧ, да сезират Европейския съд по правата на човека с искане за съвещателно мнение по въпроси, свързани с тълкуването или прилагането на закрепените в ЕКПЧ права и свободи.

********** Вж. бележка под линия 8 от настоящото заключение.

видно, че обхватът им явно е по-общ и те се прилагат за всички съдебни производства, като глава петдесет и девета е вътрешноправното основание за отправяне на преюдициални запитвания от българските съдилища, с изключение на Конституционния съд**********.

67. Следователно изискванията относно съдържанието на преюдициалното запитване, установени в членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник, както и в практиката на Съда, са част от правния инструментариум, при това от момента на присъединяването на Република България към Европейския съюз през 2007 г.

68. Обстоятелството, че производството, в което е отправено запитването по дело C-554/14, е наказателно, не би могло да даде основание на запитващата юрисдикция да не изложи ясно и пълно фактическата и правната обстановка по него. Напротив, това правило се прилага на още по-силно основание, тъй като наказателното производство може да приключи с мерки, включващи лишаване от свобода, а тези мерки се приемат въз основа на национални законодателства, които са сред хармонизираните в най-малка степен законодателства в Съюза, и имат отношение към факти, които трябва да бъдат ясно изложени.

69. Следователно с оглед на тези съображения е необоснована и непоследователна съществуващата разлика между нормите относно отправянето на преюдициални запитвания в рамките на граждански и административни производства, които транспонират правилата по членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник, и приложимата за наказателните производства норма, разглеждана в случая.

70. Макар в настоящото дело Софийска градска прокуратура да смята, че като е изложил фактическата и правната обстановка по дело C-554/14, Софийски градски съд е нарушил правото на справедлив съдебен процес по член 47 от Хартата и презумпцията за невиновност по член 48 от нея, опасенията ѝ са напълно неоснователни.

71. Задължението на запитващата юрисдикция да обоснове преюдициалното си запитване и да представи всички фактически и правни обстоятелства, необходими за разбиране на спора, не може да накърни справедливостта на производството, а да я гарантира, естествено, при условие че са надлежно спазени правилата по членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник.

72. По дело C-554/14 само обстоятелството, че Софийски градски съд е изложил фактическата и правната обстановка в преюдициалното запитване, не е нито доказателство за предубеденост, която би принудила този съд да си направи отвод по делото, нито нарушение на презумпцията за невиновност.

2. По задължението за безпристрастност на запитващата юрисдикция

73. Както Съдът, така и Европейският съд по правата на човека са имали повод в практиката си да определят понятието „безпристрастен съд“, употребено съответно в член 47 от Хартата и член 6, параграф 1 от ЕКПЧ**********.

********** Вж. българския доклад на Fartunova, M., op. cit., стр. 147.

********** В това отношение вж. ръководството относно член 6, което може да бъде намерено на следния интернет адрес: http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_FRA.pdf.

74. Впрочем Съдът определя независимостта на съдията, един от аспектите на която е безпристрастността**********, като един от критериите за дефиниране на юрисдикцията по смисъла на член 267 ДФЕС**********. Следователно безпристрастността на съдията трябва да се разглежда като едно от условията за прилагане на механизма на преюдициалното запитване.

75. Предполага се, че съдът е безпристрастен**********, тоест че не е предубеден и не е взел страна**********.

76. Следователно Европейският съд по правата на човека преценява безпристрастността на съда от субективна гледна точка, при което установява личното убеждение на съдията и взема предвид поведението му, по-специално дали е показал, че е лично предубеден, или е взел страна по делото, или е проявил враждебност**********.

77. От друга страна, от обективна гледна точка безпристрастен е съдът, който вижда един-единствен интерес при решаването на спора, а именно строгото прилагане на правната норма**********. Следователно, независимо от личното поведение на съдията, безпристрастността предполага съдът да не се поддава на влиянието на никакви външни фактори и да бъде неутрален спрямо противопоставящите се интереси**********.

78. Следователно, за да се отстрани всяко оправдано съмнение в съзнанието на страните в производството и да се защити доверието, което трябва да буди безпристрастността (съгласно сентенцията „justice must not only be done, it must also be seen to be done“**********), изискването за безпристрастност повелява приемането на норми по-специално относно състава на органа, назначаването, срока на упражняване на функциите, както и основанията за въздържане, отвод и освобождаване от длъжност на членовете му**********.

79. По настоящото дело евентуалното нарушение на закрепеното в член 47 от Хартата право не следва от установените в актовете правила, а от поведението на запитващата юрисдикция.

80. Всъщност според Софийска градска прокуратура изложените в рамките на преюдициалното запитване обстоятелства са достатъчни, за да се породи съмнение в безпристрастността на Софийски градски съд, който впоследствие трябва да разреши спора.

********** Решение TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, т. 31 и цитираната съдебна практика).

********** Решение TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, т. 27).

********** ЕСПЧ, Решение по дело Le Compte, Van Leuven и De Meyere с/у Белгия от 23 юни 1981 г., серия A, № 43, § 58.

********** ЕСПЧ, Решение по дело Wettstein с/у Швейцария, § 43, № 33958/96, ЕСПЧ 2000-XII, и Решение по дело Micallef с/у Малта, № 17056/06, § 93, ЕСПЧ 2009.

********** ЕСПЧ, Решение по дело Buscemi с/у Италия, № 29569/95, § 67 и 68, ЕСПЧ 1999-VI.

********** Решение TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, т. 31 и цитираната съдебна практика).

********** Решение TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, т. 32 и цитираната съдебна практика).

********** Не е достатъчно да се раздава правосъдие, то трябва и да се вижда.

********** Решение TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, т. 32 и цитираната съдебна практика). Вж. също ЕСПЧ, Решение по дело Micallef с/у Малта, посочено по-горе, § 98 и 99.

81. Като изложил фактическата и правната обстановка в акта за преюдициално запитване по дело C-554/14, посоченият съд изразил „предварително становище“, преди делото да бъде обявено за решаване. Съгласно член 29 от НПК това било частен случай на „предубеденост“, поради което запитващата юрисдикция била длъжна да си направи отвод по делото. Видно от акта за преюдициално запитване по настоящото дело, дори и най-беглото посочване от съда, отнасящо се до фактите по делото или до правната им квалификация, попада в обхвата на този член и води до отвод на съда.

82. В настоящото дело тези опасения са напълно неоснователни.

83. Съгласно постоянната практика на Европейския съд по правата на човека обстоятелството, че съдът е приел актове преди процеса, не може само по себе си да оправдае опасения относно безпристрастността на съда. От значение е обхватът на приетите мерки**********. Макар за отправянето на преюдициално запитване до Съда да се приема съдебен акт, изложените в това отношение фактически и правни обстоятелства по делото все пак са само констатации на запитващата юрисдикция, която впрочем не дава никаква правна квалификация, противно на съдебната практика, посочена в точка 8 от акта за преюдициално запитване по настоящото дело.

84. Всъщност се налага изводът, че по дело C-554/14 точка 2 от акта за преюдициално запитване се отнася до „[ф]акти[те] по делото“, точка 3 — до „[п]риложимо[то] по делото материално право, извън въпроса, предмет на преюдициалното запитване, но обосноваващо необходимостта от отправяне на това преюдициално запитване“, а точка 4 — до „[п]риложимо[то] по делото материално право относно въпроса, касаещ преюдициалното запитване“.

85. След внимателен анализ на тези точки може да се заключи, че нито една от тях не разкрива предубеденост или вземане на страна от запитващата юрисдикция.

86. Напротив, обстойността на това изложение говори за задълбочено познаване на преписката, което според мен не дава основание юрисдикцията да бъде заподозряна в пристрастност. Дори и тя да е направила предварителна преценка на наличните данни, Европейският съд по правата на човека многократно е постановявал, че не може да приеме, че предварителната преценка предопределя окончателната**********.

87. Следователно с оглед на тези съображения няма основание да се приеме, че като е изложил фактическата и правната обстановка по дело C-554/14 в акта за преюдициално запитване, Софийски градски съд не е изпълнил задължението си за безпристрастност по член 47 от Хартата.

3. По спазването на презумпцията за невиновност

88. И в този случай евентуалното нарушение на закрепеното в член 48 от Хартата право не следва от установените в актовете правила, а от поведението на запитващата юрисдикция.

********** ЕСПЧ, Решение по дело Morel с/у Франция, № 34130/96, § 45, ЕСПЧ 2000-VI.
********** Пак там.

89. Следователно трябва да се установи дали обосновката, дадена от запитващата юрисдикция при излагане на фактическата и правната обстановка по дело C-554/14, създава впечатлението, че юрисдикцията смята заинтересованото лице за виновно за извършеното престъпление, при положение че вината му все още не е била доказана**********. Безспорно е, че изразяването от запитващата юрисдикция на преждевременно становище по този въпрос би нарушило презумпцията за невиновност**********.

90. По това дело обаче не се поставя този въпрос.

91. Всъщност правото на обвиняемия да се смята за невинен до установяване на противното не може да се изтъква от лице, признато за виновно за съответното престъпление**********, каквото е г-н Огнянов**********.

92. Във всеки случай не трябва да се забравя, че с отправянето на преюдициално запитване до Съда запитващата юрисдикция иска само да се установи правилното тълкуване на правото на Съюза, а въпросът дали въз основа на това тълкуване съответното лице трябва да бъде признато за виновно в извършването на съответните деяния или за невинно, трябва да бъде преценен единствено и лично от посочената юрисдикция.

93. С оглед на тези съображения смятам, че само обстоятелството, че в преюдициалното запитване по дело C-554/14 Софийски градски съд е изложил фактическата и правната обстановка по делото, не е доказателство за пристрастност, поради която той да трябва да си направи отвод, нито нарушение на презумпцията за невиновност.

94. Следователно, ако правилата за отправяне на преюдициални запитвания, установени в членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник, са надлежно приложени, те не могат да засегнат безпристрастността на запитващата юрисдикция, нито да нарушат презумпцията за невиновност, уредени съответно в членове 47 и 48 от Хартата.

95. На този етап от анализа се налага изводът, че разглежданата национална норма, както е тълкувана от Върховния касационен съд, може да попречи на българските наказателни съдилища и дори да ги възпре да поставят преюдициални въпроси, като по този начин нарушава специфичните правомощия, които са им признати от член 267 ДФЕС и съдебната практика.

96. Всъщност съгласно тази норма има опасност съответните съдии не само да трябва да си направят отвод, но и да им бъде наложено дисциплинарно наказание, защото в акта за преюдициално запитване са изложили фактическата и правната обстановка по делото в съответствие с предписанията на членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник.

97. Тогава се стига до абсурдния и парадоксален резултат да се приема, че съд, отправящ преюдициално запитване в съответствие с правото на Съюза, от гледна точка на националното законодателство нарушава основните права на страните.

********** Вж. по-специално ЕСПЧ, Решение по дело Nerattini с/у Гърция, № 43529/07, § 23.

********** Вж. по-специално ЕСПЧ, Решение по дело Garycki с/у Полша, № 14348/02, § 66, и Решение по дело Nestak с/у Словакия, № 65559/01, § 88.

********** ЕСПЧ, Решение по дело Phillips с/у Обединено кралство, № 41087/98, § 35, ЕСПЧ 2001-VII.

********** Всъщност бих искал да припомня, че г-н Огнянов вече е бил осъден на наказание лишаване от свобода, след като е бил признат за виновен в извършване на престъпленията, посочени в присъдата на датските съдебни органи.

98. Очевидно е, че такава норма е несъвместима с изискванията, присъщи на самото естество на правото на Съюза, тъй като води до намаляване на ефективността на правото на Съюза предвид факта, че възпира българските наказателни съдилища да отправят преюдициални запитвания до Съда.

99. Първо, в решение Елчинов**********, образувано по преюдициално запитване от Административен съд София-град, Съдът е припомнил, че националните юрисдикции трябва да разполагат с най-широкото правомощие, за да прилагат правото на Съюза, като член 267 ДФЕС им предоставя възможно най-широко право да сезират Съда, ако счетат, че висящото пред тях дело повдига въпроси, които налагат тълкуване или преценка на валидността на разпоредбите на правото на Съюза за целите на решаването на отнесения до тях спор**********.

100. Съдът смята, че националните юрисдикции не трябва да бъдат възпрепятствани да го сезират поради национална процесуалноправна норма от каквото и да е естество, като освен това припомня, че възможността да се постави преюдициален въпрос е специфично правомощие на юрисдикциите, което тези от тях, действащи като първа инстанция, трябва да могат да упражнят на всеки етап на производството**********.

101. Второ, бих искал да припомня, че в решение Dhahbi с/у Италия, посочено по-горе, Европейският съд по правата на човека е постановил, че когато съществува механизъм за преюдициално запитване, отказът на националната юрисдикция да постави преюдициален въпрос може в определени обстоятелства да засегне справедливостта на производството и да доведе до нарушение на правото на справедлив съдебен процес, закрепено в член 6, параграф 1 от ЕКПЧ. В случая такъв извод е направил посоченият съд, като е констатирал, че националната юрисдикция съвсем произволно и без никакви мотиви е отказала да отправи преюдициално запитване до Съда.

102. Ако националният съдия трябва да откаже да отправи преюдициално запитване, тъй като, ако изложи фактическата и правната обстановка по делото, ще трябва да си направи отвод или ще му бъде наложено дисциплинарно наказание, то тогава със сигурност ще бъде нарушен член 6 от ЕКПЧ.

103. Следователно с оглед на тези съображения няма никакво съмнение, че правото на Съюза, и по-специално членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник, не допуска национална норма като разглежданата в главното производство, която, ако продължи да се прилага, би могла да засегне много сериозно механизма на преюдициалното запитване, а оттам и установеното сътрудничество между Съда и националните юрисдикции, и би застрашила предимството на правото на Съюза.

104. Ето защо предлагам на Съда да постанови, че членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална норма като разглежданата в настоящия случай, която задължава запитващата юрисдикция да си направи отвод по делото в главното производство, тъй като в преюдициалното запитване е изложила фактическата и правната обстановка по това дело.

********** C-173/09, EU:C:2010:581.

********** Точка 26 и цитираната съдебна практика.

********** Решение Елчинов (C-173/09, EU:C:2010:581, т. 25 и 26 и цитираната съдебна практика).

Б – *По втория въпрос*

105. С втория въпрос Софийски градски съд иска по същество от Съда да се установи дали членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник допускат след постановяване на решението на Съда запитващата юрисдикция да изслушва отново страните и да събира нови доказателства и вследствие на това да изменя констатациите, които е направила в акта за преюдициално запитване.

106. Най-напред, съгласно постоянната съдебна практика само националната юрисдикция може да реши на кой етап от производството следва да постави преюдициален въпрос на Съда**********.

107. Макар да смята, че в зависимост от обстоятелствата може да бъде от полза чисто вътрешноправните въпроси да бъдат разрешени към момента на отправяне на запитването до него**********, Съдът все пак признава, че националната юрисдикция е свободна да упражнява това право във всеки момент от производството, който според нея е подходящ**********. Всъщност изборът на момента за отправяне на преюдициалното запитване зависи от съображения за процесуална икономия и целесъобразност, които единствено тя може да прецени, тъй като единствено тя е пряко запозната с фактите по делото и доводите на страните.

108. Дори извън тази съдебна практика нито една разпоредба от правото на Съюза не забранява на запитващата юрисдикция, след като е поставила преюдициален въпрос, в хода на разглеждане на висящия пред нея спор да измени преценката си относно релевантната фактическа и правна обстановка.

109. В действителност това правомощие произтича от институционалната и процесуалната автономия на държавите членки и следователно не е от компетентността на Съда да се произнася по конкретното прилагане на националните процесуални норми.

110. Съгласно постоянната практика на Съда само запитващата юрисдикция може да прецени обхвата на националните разпоредби и начина, по който те трябва да бъдат приложени. Следователно след постановяване на решението на Съда запитващата юрисдикция трябва да продължи да разглежда делото по главното производство в съответствие с националните съдопроизводствени правила и при спазване на основните права на страните.

111. Единственото задължение на запитващата юрисдикция на този етап от производството е да гарантира пълното прилагане на даденото от Съда тълкуване на правото на Съюза. Всъщност трябва да се приеме, че отговорите, които Съдът е дал на запитващата юрисдикция, съдържат решаващо за спора и задължително тълкуване на правото на Съюза, тъй като в производството по член 267 ДФЕС задачата на Съда не е просто да дава консултативно становище**********.

********** Вж. по-специално решения Irish Creamery Milk Suppliers Association и др. (36/80 и 71/80, EU:C:1981:62, т. 7) и Sibilio (C-157/11, EU:C:2012:148, т. 31 и цитираната съдебна практика).

********** Решение Melki и Abdeli (C-188/10 и C-189/10, EU:C:2010:363, т. 41 и цитираната съдебна практика).

********** Решение Елчинов (C-173/09, EU:C:2010:581, т. 26 и цитираната съдебна практика).

********** Вж. по-специално решение Kleinwort Benson (C-346/93, EU:C:1995:85, т. 24).

112. С оглед на тези съображения на запитващата юрисдикция следва да се отговори, че предвид институционалната и процесуална автономия на държавите членки членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник допускат след постановяване на решението на Съда запитващата юрисдикция да изслушва отново страните и да събира нови доказателства и вследствие на това да изменя констатациите, направени от нея в акта за преюдициално запитване, стига да гарантира пълното прилагане на даденото от Съда тълкуване на правото на Съюза.

B – *По третия въпрос*

113. В случай че Съдът постанови, че членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник не допускат национална норма като разглежданата по настоящото дело, с третия въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали правото на Съюза допуска тя да си направи отвод в съответствие с разглежданата национална норма, тъй като последната осигурява по-висока степен на защита на основните права на страните.

114. С други думи, допуска ли правото на Съюза запитващата юрисдикция да приложи национална норма, за която все пак е прието, че е в противоречие с правото на Съюза?

115. Отговорът на този въпрос не поражда съмнение. Запитващата юрисдикция е длъжна да не прилага тази норма.

116. Съгласно член 280 ДФЕС „[р]ешенията на Съда [...] имат изпълнителна сила“. Впрочем в член 633 от ГПК изрично е закрепен този принцип.

117. Следователно съгласно постоянната съдебна практика постановеното от Съда решение по преюдициалното запитване обвързва националния съд по отношение на тълкуването на съответните разпоредби на правото на Съюза при решаването на спора в главното производство**********. Както посочих в точка 111 от настоящото заключение, в производството по член 267 ДФЕС Съдът не дава само консултативно становище.

118. Ако Съдът приеме, че член 267 ДФЕС, който е пряко приложим, не допуска национална норма като разглежданата в настоящия случай, то националният съд е длъжен да не прилага тази норма, за да гарантира предимството, ефективността и единството на правото на Съюза**********.

V – **Заключение**

119. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на въпросите на Софийски градски съд по следния начин:

„1) Членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник на Съда трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална норма като разглежданата в настоящия случай, която задължава запитващата юрисдикция да си направи отвод по делото в главното производство, тъй като в отправеното до Съда преюдициално запитване е изложила фактическата и правната обстановка по това дело, при това в съответствие с установените в тези разпоредби правила.

********** Решение Елчинов (C-173/09, EU:C:2010:581, т. 29 и 30 и цитираната съдебна практика).

********** Вж. решения Melki и Abdeli (C-188/10 и C-189/10, EU:C:2010:363, т. 43 и цитираната съдебна практика) и Елчинов (C-173/09, EU:C:2010:581, т. 31 и цитираната съдебна практика).

Предвид установения в член 280 ДФЕС принцип запитващата юрисдикция е длъжна да не прилага разглежданата национална норма.

2) Членове 267 ДФЕС и 94 от Процедурния правилник на Съда трябва да се тълкуват в смисъл, че предвид институционалната и процесуална автономия на държавите членки допускат след постановяване на решението на Съда запитващата юрисдикция да изслушва отново страните и да събира нови доказателства и вследствие на това да изменя констатациите, направени от нея в акта за преюдициално запитване, стига да гарантира пълното прилагане на даденото от Съда тълкуване на правото на Съюза“.